

॥ పురుష సూక్తం ॥

ఓం తచ్ఛం యోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం యజ్ఞపతయే ॥ దైవీ
 స్వస్తిరస్తు నః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం । శం నో అస్తు ద్విపదే ॥ శం
 చతుష్పదే । ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో వృత్వా ।
 అత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గలం । పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం ॥ యద్భూతం యచ్ఛ భవ్యం ॥
 ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నీనాతిరోహతి । ఏతావానస్య మహిమా । అతో
 జ్యాయాగ్శ్చ పూరుషః ॥ ౧ ॥

పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని ॥ త్రిపాదస్యామృతం దివి । త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః ।
 పాదోఽస్యేహోఽభవాత్పునః । తతో విశ్వజ్యక్రామత్ । సాశనానశనే అభి ।
 తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధి పూరుషః । స జాతో అత్యరిచ్యత ।
 పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ ౨ ॥

యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసంతో అస్యాసీదాజ్యం ॥ గ్రీష్మ
 ఇధ్మశ్శరద్ధవిః । సప్తాస్యాసన్ పరిధయః । త్రిః సప్త సమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం
 తన్వానాః । అబద్ధన్పురుషం పశుం । తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రొక్షన్ । పురుషం
 జాతమగ్రతః ॥ ౩ ॥

తే॑న దే॑వా అ॒య॒జంతః॑ । సా॒ధ్యా బు॒షయ॑శ్చ యే । తస్మాత్ య॒జ్ఞాత్సర్వ॑హుతః ।
 సంభృ॑తం పు॒షదా॑జ్యం । పశూ॑గస్తా॒గశ్చక్రే॑ వాయ॒వ్యాన్ । ఆర॑ణ్యాన్ గ్రా॒మ్యాశ్చ యే ।
 తస్మాత్ య॒జ్ఞాత్సర్వ॑హుతః । బు॒చః సా॒మాని॑ జ॒జ్ఞిరే । ఛం॒దాగ్ంసి॑ జ॒జ్ఞిరే తస్మాత్ ।
 య॒జుస్తస్మాద॑జాయత ॥ ౪ ॥

తస్మాద॑శ్చా అ॒జాయంత॑ । యే కే చో॒భయా॑దతః । గావో॑ హ జ॒జ్ఞిరే తస్మాత్ । తస్మా॒జ్ఞాతా
 అ॒జావ॑యః । యత్పు॑రుషం వ్యదధుః । కతి॑ధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం॑ కిమస్య కౌ బా॒హూ
 । కా॒వూరూ॑ పాదా॒వృచ్ఛ్యేతే॑ । బ్రా॒హ్మణో॑ఽస్య ముఖ॑మాసీత్ । బా॒హూ రా॑జన్యః కృతః ॥ ౫ ॥

ఊ॒రూ తద॑స్య యద్వైశ్యః । పద్భ॑యాగ్ం శూద్రో అ॒జాయత॑ । చంద్ర॑మా మనసో॒ జాతః॑ ।
 చక్షోః॑ సూ॒ర్యో అ॒జాయత॑ । ముఖా॑దింద్రశ్చా॒గ్నిశ్చ । ప్రా॒ణాద్వాయు॑రజాయత । నాభ్యా
 ఆసీ॑దంతరిక్షం । శీ॒ర్షో ద్యౌః స॒మవ॑ర్తత । పద్భ॑యాం భూమి॒ర్దిశః శ్రోతాత్ । తథా॑ లోకాగ్ం
 అక॑ల్పయన్ ॥ ౬ ॥

వే॒దాహ॑మే॒తం పు॑రుషం మహా॒ంతం । ఆది॑త్యవర్ణం తమ॒సస్తు॑పారే । సర్వా॑ణి రూపా॒ణి
 వి॒చిత్త్య॑ ధీ॒రః । నా॒మాని॑ కృ॒త్వాఽభి॒వదన్ , యదా॑స్తే । ధాతా॑ పు॒రస్తా॒ద్యముదా॑జహార ।
 శక్రః॑ ప్రవి॒ద్వాన్ప్రది॑శశ్చతస్రః । తమే॒వం వి॒ద్వాన॒మృత॑ ఇహ భవతి । నాన్యః ప॒న్థా
 అ॒యనా॑య విద్యతే । యజ్ఞే॑న య॒జ్ఞమ॑యజంత దే॒వాః । తాని॑ ధ॒ర్మాణి॑ ప్రథ॒మాన్యాసన్ ।
 తే హ నా॑కం మ॒హిమా॑నః సచ॒ంతే । యత్ర॑ పూ॒ర్వే సా॒ధ్యాః సంతి॑ దే॒వాః ॥ ౭ ॥

అద్భయః సంభూతః పుథివ్యై రసాచ్చ | విశ్వకర్మణః సమవర్తతాధి | తస్య త్వష్టా
 విదధద్దూపమేతి | తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే | వేదాహమేతం పురుషం మహాంతం ||
 | ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్మాత్ | తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి | నాన్యః పంథా
 విద్యతేఽయనాయ | ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అంతః | అజాయమానో బహుధా విజాయతే ||
 ౮ ||

తస్య ధీరాః పరిజానంతి యోనిం | మరీచీనాం పదమిచ్ఛంతి వేధసః | యో దేవేభ్య
 ఆతపతి | యో దేవానాం పురోహితః | పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః | నమో రుచాయ
 బ్రాహ్మయే | రుచం బ్రాహ్మం జనయంతః | దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ | యస్త్వైవం
 బ్రాహ్మణో విద్యాత్ | తస్య దేవా అసన్ వశే || ౯ ||

హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ | అహోరాత్రే పార్శ్వే | నక్షత్రాణి రూపం | అశ్వినౌ వ్యాత్తం ||
 ఇష్టం మనిషాణ | అముం మనిషాణ | సర్వం మనిషాణ || ౧౦ ||

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ||